

NOTAT

13. december 2024

Kommissorium for midlertidigt udvalg for god ledelse af demokratiske virksomheder

Baggrund

Regeringen har indgået Aftale om demokratiske virksomheder med Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige.

Aftalen har til formål at skabe bedre forhold for demokratiske virksomheder, så vilkårene for start og drift bliver de samme som for andre virksomheder. Dette gøres ved at gennemføre en række af anbefalingerne fra Ekspertarbejdsgruppen om demokratiske virksomheder fra juni 2022.

Begrebet »demokratisk virksomhed« har historisk set dækket over en række forskellige virksomhedsformer, som forbrugerejede virksomheder, producentejede virksomheder, foreningsejede virksomheder, kooperativer, andelsselskaber og medarbejderejede virksomheder. Demokratiske virksomheder er kendetegnet ved at have en demokratisk styreform, som bl.a. kan komme til udtryk efter princippet ”ét medlem, én stemme” eller lignende organisering af virksomheden. En demokratisk virksomhed kan frit organiseres inden for de eksisterende virksomhedsformer og er underlagt den samme generelle lovgivning som andre virksomheder.

Der har i de senere år været øget fokus på, hvilken rolle demokratiske virksomheder kan spille i erhvervs- og samfundsudviklingen. Det er vigtigt for udbredelsen af demokratiske virksomheder i Danmark, at det at drive virksomheden på demokratisk vis anses for attraktivt og har en høj grad af legitimitet i det danske samfund. Med den centrale rolle som demokratiske virksomheder spiller i Danmark, er det vigtigt at ledelsen af danske demokratiske virksomheder er struktureret og arbejder på en sådan måde, at de på bedst mulig vis medvirker til værdiskabelse og langsigtet udvikling af demokratiske virksomheder i Danmark.

Der findes ikke i dag anbefalinger for god ledelse af demokratiske virksomheder. Derfor må demokratiske virksomheder ofte ty til inspiration fra f.eks. anbefalinger om god fondsledelse eller god selskabsledelse. Der er imidlertid en række forhold omkring medlemsdemokrati og ledelse, der er specifikke for demokratiske virksomheder.

Erhvervsministeren nedsætter derfor i overensstemmelse med Aftalen om demokratiske virksomheder et udvalg for god ledelse af demokratiske virksomheder, som skal udarbejde anbefalinger for god ledelse af disse typer virksomheder.

Formålet er at give demokratiske virksomheder et målrettet værktøj og inspiration til at indrette sig optimalt for virksomheden. Udvalget nedsættes i 2024 og løber indtil udgangen af 2026.

Opgavebeskrivelse

Udvalget har til opgave at udarbejde anbefalinger for god ledelse i demokratiske virksomheder, herunder identificere særlige problemområder, der kræver anbefalinger i demokratiske virksomheder. Anbefalingerne kan bl.a. fokusere på:

- Gode demokratiske rammer og effektive beslutningsprocesser,
- nødvendige kompetencer og interessenthåndtering,
- forholdet til demokratiske principper.

Udvalget bør i deres anbefalinger overveje behovet for differentierede anbefalinger for forskellige typer af demokratiske virksomheder, f.eks. om anbefalingerne skal sondre mellem store og små virksomheder, eller om der skal være særlige anbefalinger for demokratiske virksomheders/foreningers arbejde med driftsselskaber, der er organiseret som aktieselskaber.

Udvalget opfordres desuden til at udarbejde anbefaling til, hvordan kendskabet til anbefalingerne om god ledelse for demokratiske virksomheder bedst muligt udbredes og fastholdes.

Anbefalingerne skal ligesom de øvrige anbefalinger være soft law, som frivilligt kan anvendes af demokratiske virksomheder, uden krav om rapportering af, om anbefalingerne følges.

Organisering

Erhvervsministeren udnævner forpersonen og medlemmerne af udvalget. Udvalget består af i alt 9 personer.

Medlemmerne af udvalget består af repræsentanter fra både små og store demokratiske virksomheder. Der indgår også rådgivere, som beskæftiger sig med demokratiske virksomheder. Erhvervsstyrelsen sekretariatsbetjener udvalget samt entrerer med ekstern faglig bistand fra bl.a. forskningsverdenen. Andre relevante ministerier kan deltage i sekretariatsbetjeningen efter behov.

Tidsplan

Udvalget afgiver rapport, herunder udkast til anbefalinger for god ledelse, til Erhvervsstyrelsen inden udgangen af 1. kvartal 2026.